

POSTANOWIENIE

Dnia 13 sierpnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie pokrzywdzonej **U. B.** ,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej, na posiedzeniu w dniu 13 sierpnia 2025 r.,
zażalenia pełnomocnika pokrzywdzonej na zarządzenie upoważnionego sędziego
Sądu Rejonowego w Nysie z dnia 13 czerwca 2025 r., II Kp 536/24,
o odmowie przyjęcia kasacji,
na podstawie art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k., art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. i art.
40 § 3 k.p.k.,

p o s t a n o w i ł

**uchylić zaskarżone zarządzenie i sprawę przekazać do
dalszego prowadzenia Sądowi Rejonowemu w Nysie.**

UZASADNIENIE

Pełnomocnik pokrzywdzonej U. B. wniósł kasację na postanowienie Sądu Rejonowego w Nysie z dnia 26 marca 2025 r., II Kp 536/24, o utrzymaniu w mocy postanowienia z dnia 14 listopada 2024 r. o umorzeniu dochodzenia, zatwierdzonego przez prokuratora Prokuratury Rejonowej w Nysie w dniu 15 listopada 2024 r., [...].

Zarządzeniem upoważnionego sędziego Sądu Rejonowego w Nysie z dnia 13 czerwca 2025 r., II Kp 536/24, odmówiono przyjęcia kasacji. W uzasadnieniu wskazano, że kasacja jest niedopuszczalna, bowiem stronom nie przysługuje kasacja od postanowienia sądu utrzymującego w mocy postanowienie o umorzeniu dochodzenia.

Zażalenie na to zarządzenie wniósł pełnomocnik pokrzywdzonej, zaskarżając je w całości i zarzucając:

„obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia:

1. rażącą obrazę przepisów art. 120 § 2 k.p.k. i art. 429 k.p.k. w zw. z art. 530 § 2 k.p.k., przesłanki wymienione w art. 120 k.p.k. nie zachodzą, pismo zostało sporządzone i odpowiadało wymaganiom formalnym, tj. oznaczony był organ, do którego zostało skierowane, oznaczony adres wnoszącego pismo oraz wskazane zarzuty, wnioski, treść pisma oraz data i podpis składającego. Ten zarzut sądu I instancji jest rażąco niesprawiedliwy, gdy wszystkie przesłanki wymienione w art. 120 k.p.k. w zw. z art. 119 k.p.k. i art. 530 k.p.k. zostały spełnione przez pełnomocnika;

2. rażące naruszenie art. 429 k.p.k., ponieważ kasacja od prawomocnego postanowienia została złożona w terminie i do uprawnionego organu;

3. rażące naruszenie art. 523 § 1 k.p.k., gdyż kasacja została wniesiona po prawomocnym umorzeniu postępowania, nie przysługiwał inny środek zaskarżenia, gdyż sprawa została zakończona prawomocnie w całości. W tej sytuacji, możliwy i dopuszczalny był tylko nadzwyczajny środek zaskarżenia – kasacja, która została złożona. Rażące naruszenie prawa powołanych przepisów miało istotny wpływ na treść orzeczenia, chodzi tu o art. 207 § 1 k.k. Pokrzywdzona U. B. była stroną postępowania karnego. Prokurator umorzył postępowanie karne dot. znęcania się, art. 207 § 1 k.k. To postanowienie pełnomocnik zaskarżył zażaleniem. Sąd Rejonowy w Nysie, II Wydział Karny, nie uwzględnił zażalenia. Postanowienie wydane przez Sąd Rejonowy II Wydział Karny o nieuwzględnienie zażalenia zostało zaskarżone przez pełnomocnika w drodze zażalenia do Sądu Okręgowego w Opolu, Wydział Odwoławczy, za pośrednictwem Sądu Rejonowego, II Wydział Karny, który stwierdził, że zażalenie nie przysługuje, bo postanowienie o umorzeniu ma charakter prawomocny ze względu na to, że ten Sąd Rejonowy w Nysie w tej sprawie jest sądem odwoławczym. Wówczas na prośbę pokrzywdzonej pełnomocnik sporządził i wniósł kasację do Sądu Najwyższego Izba Karna w Warszawie za pośrednictwem Sądu Rejonowego w Nysie II Wydział Karny jako sądu odwoławczego. Po tym fakcie SR w Nysie wydał zarządzenie z dnia 13

czerwca 2025 r., sygn. akt: II Kp536/24, odmówił przyjęcia kasacji z uwagi na jej niedopuszczalność;

4. co do obrazu art. 519 k.p.k. jeszcze nie do końca sprawa jest jasna, jeśli chodzi o postanowienie umarzające postępowanie karne, np. umorzenie postępowania karnego dot. np. ciężkiego uszkodzenia ciała art. 156 k.k., z tego przepisu art. 519 k.p.k. można wyprowadzić wykładnię, że mamy tutaj dwojakiego rodzaju postanowienia: postanowienia ogólne umarzające postępowanie karne i potem postanowienia o umorzeniu postępowania karnego ze względu na art. 93a k.k. z zastosowaniem środków zabezpieczających, np. pkt 4 tego przepisu, pobyt w zakładzie psychiatrycznym. Sprawa jasna nie budząca zastrzeżeń i wątpliwości. To postanowienie SR w Nysie, II Wydziału Karnego, jako sądu odwoławczego było ostateczne i w takim układzie mogło być zaskarżone środkiem nadzwyczajnym – kasacją. W tym wypadku brakowało innych środków prawnych do skorygowania tego niewłaściwego postanowienia. W art. 519 k.p.k. jest luka prawna, polegająca na tym, że są istotne wątpliwości co do postanowień, które nie regulują umorzenia postępowania i zastosowania środka zabezpieczającego, jak to ma miejsce w tej sprawie;

5. Od samego początku tegoż postępowania ten sam sędzia orzekał w sprawie zażalenia pełnomocnika na postanowienie prokuratora, zażalenia na postanowienie sądu oraz orzekał w sprawie dopuszczenia kasacji w formie zarządzenia. Zachodzi poważna wątpliwość w tej sprawie czy ten sędzia mógł orzekać we wszystkich tych sprawach i czy było przeprowadzone losowanie sędziego”.

Skarżący wniósł o „uchylenie zarządzenia o prawie odmowy złożenia kasacji”, wnioskował także o zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Zażalenie zostało błędnie zaadresowane do Sądu Okręgowego w Opolu za pośrednictwem Sądu Rejonowego w Nysie. Sąd Rejonowy przekazał je do rozpoznania do Sądu Najwyższego zgodnie z właściwością.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zaskarżone zarządzenie nie mogło się ostać z uwagi na zaistnienie w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 40 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 §

1 pkt 1 k.p.k. Zaskarżone postanowienie o utrzymaniu w mocy postanowienia o umorzeniu dochodzenia wydał Sąd Rejonowy w Nysie w składzie jednoosobowym, w którym zasiadała SSR M.D-S. (k. 19). Zaskarżone zarządzenie o odmowie przyjęcia kasacji od ww. postanowienia również zostało wydane przez tego sędziego (k. 58). Kwestię tę Sąd Najwyższy wziął pod uwagę z urzędu, chociaż trzeba przyznać, że w zarzucie 5 zażalenia pełnomocnik pokrzywdzonej zasygnalizował istotę wadliwości zaskarżonego zarządzenia.

Zgodnie z art. 40 § 3 k.p.k. sędzia, który brał udział w wydaniu orzeczenia objętego wnioskiem o wznowienie, zaskarżonego w trybie kasacji lub objętego skargą nadzwyczajną, nie może orzekać co do tego wniosku, kasacji lub skargi. W oparciu o utrwalone już orzecznictwo Sądu Najwyższego, zwrot „orzekać co do wniosku, kasacji lub skargi”, oznacza, że wyłączenie sędziego obejmuje nie tylko merytoryczne rozpoznanie kasacji, wniosku lub skargi, ale również orzekanie co do ich dopuszczalności. Innymi słowy sędzia jest wyłączony od wydawania wszelkiego rodzaju decyzji „blokujących” kasację, wniosek lub skargę (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 sierpnia 1996 r., II KZ 34/96; z dnia 26 lutego 2007 r., IV KZ 12/07; z dnia 8 maja 2013 r., V KZ 31/13; z dnia 25 czerwca 2013 r., V KZ 44/13; z dnia 28 kwietnia 2025 r., II KZ 11/25, OSNK 2025, z. 6, poz. 41). W literaturze przedmiotu za taką decyzję procesową wprost uznaje się zarządzenie o odmowie przyjęcia kasacji (por. D. Świecki, [w:] *Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany*, red. D. Świecki, LEX/el 2025, t. 17 do art. 40).

Sąd Najwyższy w niniejszym składzie aprobuje wskazaną wykładnię art. 40 § 3 k.p.k. Prowadzi ona do wniosku, że skoro SSR M.D-S. brała udział w wydaniu orzeczenia, które zostało zaskarżone kasacją i jednocześnie wydała zarządzenie o odmowie przyjęcia kasacji, to zaskarżone zarządzenie dotknięte jest wadą opisaną w art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k.

Należy jednak podkreślić, że uchylenie zaskarżonego zarządzenia ma miejsce wyłącznie z uwagi na uchybienie o charakterze formalnym. Badanie dopuszczalności kasacji musi odbywać się przez sąd należycie obsadzony, z udziałem sędziego niepodlegającego wyłączeniu w trybie art. 40 k.p.k. Nie można jednak tracić z pola widzenia, że treść art. 519 k.p.k. jest jasna i nie budzi wątpliwości wykładniczych. Kasacja strony może być wniesiona wyłącznie od

dwóch grup orzeczeń: prawomocnego wyroku sądu odwoławczego kończącego postępowanie oraz prawomocnego postanowienia sądu odwoławczego o umorzeniu postępowania i zastosowaniu środka zabezpieczającego określonego w art. 93a k.k. Kasacja od innych niż wymienione prawomocnych orzeczeń sądu kończących postępowanie może być wniesiona wyłącznie przez podmiot szczególnie, w trybie art. 521 § 1 k.p.k.

Przy procedowaniu, mając na względzie uwagi zawarte w poprzednim akapicie, należy baczyć, aby nie doszło do obrazy art. 40 § 3 k.p.k. rozumianego w taki sposób, jak przedstawiono to powyżej.

Wniosek o zasądzenie kosztów pomocy prawnej z urzędu był przedwczesny. Pełnomocnik pokrzywdzonej nie został wyznaczony wyłącznie do postępowania zażaleniowego przed Sądem Najwyższym a ponadto niniejsze postanowienie nie kończy postępowania.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[J.J.]

[a.ł.]